

STRAŽA
Kraj toplines, zelenja in modrine.

Občina Straža, starejšim prijazna občina 2022–2027

Strateško-razvojni program za obvladovanja
staranja in medgeneracijskega sodelovanja

Junij 2022

Ulica talcev 9, 8351 Straža

E-pošta: info@obcina-straza.si

Spletna stran: <http://www.obcina-straza.si/>

Naročnik:

Občina Straža
Ulica talcev 9
8351 Straža
Tel. +386(0)7 38 48 550
E-pošta: info@obcina-straza.si
<http://www.obcina-straza.si/>

Predmet: Strateško-razvojni program za obvladovanje staranja in medgeneracijskega sodelovanja

Izdelovalec:

Razvojni center Novo mesto d.o.o.
Podbreznik 15
8000 Novo mesto
Tel. +386(0)7 33 72 980
E-pošta: info@rc-nm.si
<https://www.rc-nm.si/>

Nosilka projekta:

dr. Katerina Božič
E-pošta: katerina.bozic@rc-nm.si

Datum: junij 2022

Kazalo

UVOD.....	1
Namen in cilj strateško-razvojnega programa	2
Vizija in poslanstvo občine Straža 2030+	2
1 Analiza obstoječega stanja	3
1.1 Predstavitev območja občine Straža in socialno-demografski podatki.....	3
1.2 Izhodiščna zakonodaja in strateški dokumenti	4
2 OBSTOJEČE PROGRAMSKE DEJAVNOSTI NA PODROČJU OBVLADOVANJA STARANJA IN MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA	9
2.1 SWOT - Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	15
3 USMERITVE IN UKREPI ZA IZBOLJŠANJE OBVLADOVANJA STARANJA IN MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA	16
3.1 Prevoz in mobilnost	16
3.2 Družabno življenje, spoštovanje in aktivno vključevanje v družbo	17
3.3 Komuniciranje in obveščanje starejših občanov	18
3.4 Bivanje starejših v stavbnih in zunaj stavbnih površinah	19
3.5 Storitve skupnosti in zdravstvenih služb	20
4 ZAKLJUČEK.....	21

UVOD

Staranje prebivalstva na območju občine Straža predstavlja enega največjih socialnih izzivov prihodnosti. Zavedajoč se izziva je Občina Straža pristopila k pripravi strateško-razvojnega programa za celovito obravnavo starajoče se družbe. Strateško-razvojni program je temeljni strateški dokument z izhodišči, usmeritvami, cilji in ukrepi Občine Straža za obvladovanje staranja in medgeneracijskega sodelovanja v naslednjih petih letih, od leta 2022 do 2027. S proaktivnim pristopom bo Občina Straža preseгла zakonsko določene obveznosti lokalne skupnosti ter ustvarila skupnost, ki spoštuje starejše občane in jim ponuja veliko možnosti in podpore za zdravo, aktivno in kakovostno bivanje v medgeneracijskem sožitju. Predstavljene usmeritve in ukrepi strateško-razvojnega dokumenta so sooblikovani s predstavniki organizacij, ki tesno sodelujejo ali zastopajo starostnike v občini, in občani občine. Občina Straža se s tem dokumentom in izvedbo načrtovanih ukrepov pridružuje slovenski in svetovni mreži Starosti prijaznih občin in mest.

župan Dušan Krštinc

Namen in cilj strateško-razvojnega programa

Namen strateško-razvojnega programa je preučiti obstoječe stanje in oblikovati strateško-razvojni program s ciljem postati starostnikom prijazna in skrbna občinska skupnost, ki ceni prispevke starejših, ponuja široko paleto priložnosti za dejavno življenje in nudi podporo ter se odziva na različne potrebe in izbire starejših.

Vizija in poslanstvo občine Straža 2030+

Vizija občine Straža 2030+ je postati občina, ki bo nudila prostor za visoko kakovost in kulturo bivanja, v čistem in varnem okolju, v medgeneracijskem sožitju in sobivanju prijaznih ljudi.

Temeljno poslanstvo občine, ki je del javne uprave, je urejanje in upravljanje zadev javnega pomena, ki ustvarjajo prijazno življenjsko bivalno in delovno okolje za občane.¹ Občina Straža kot lokalna skupnost skupaj s svojimi javnimi zavodi, podjetji, službami in organi odločanja skrbi za zagotavljanje visokokakovostnih javnih lokalnih storitev, trajnostno upravljanje z naravnimi viri in učinkovito upravljanje z občinskim premoženjem.

¹ Strategija razvoja občine Straža 2030+. Občinski arhiv.

1 Analiza obstoječega stanja

1.1 Predstavitev območja občine Straža in socialno-demografski podatki

Občina Straža je razmeroma mlada občina, saj samostojno deluje od leta 2006². Kot geografsko zaključena enota meri 29 km² in zajema enajst naselij: Dolnje Mraševo, Drganja sela, Jurka vas, Loke, Podgora, Potok, Prapreče pri Straži, Rumanja vas, Straža, Vavta vas in Zalog. Občina ima ugodno lego med reko Krko in Straško goro ter meji na občine Novo mesto, Dolenjske Toplice, Žužemberk in Mirna Peč. Največje naselje je Straža, ki je tudi občinsko središče, v katerem prebiva 50,04 % celotnega prebivalstva občine, ki sicer šteje 3936³ (2049 moških in 1887 žensk) prebivalcev. Občina je tudi infrastrukturno razvita in povezana s prek 60 km cestnih povezav, večina je asfaltiranih.

Tabela 1: Izbrani kazalniki za Občino Straža in regijo Jugovzhodna Slovenija

Podatek/kazalnik v letu 2020	Občina Straža	Jugovzhodna Slovenija
Površina (km ²) - 1. januar	29	2675
Število prebivalcev - 1. januar	3936	145357
Število moških - 1. januar	2049	74239
Število žensk - 1. januar	1887	71392
Delež prebivalcev, starih od 0 do 14 let - 1. januar	15.8	16.3
Delež prebivalcev, starih od 15 do 64 let - 1. januar	65.0	64.9
Delež prebivalcev, starih 65 let ali več - 1. januar	19.2	18.8
Gostota naseljenosti - 1. januar	138	54.3
Živorojeni (na 1.000 prebivalcev)	7.9	10.1
Umrli (na 1.000 prebivalcev)	11.0	11.7
Naravni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-3.1	-1.5
Skupni selitveni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-10.7	5.3
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-13.8	3.8
Povprečna starost prebivalcev - 1. januar	42.8	42.6
Indeks staranja - 1. januar	121.5	115.1
Indeks staranja za moške - 1. januar	106.1	96.5
Indeks staranja za ženske - 1. januar	138.6	135.1
Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)	1774	63933
Število zaposlenih oseb (po delovnem mestu)	749	51377
Stopnja delovne aktivnosti (%)	70.3	68.0
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1395.56	1868.95
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	943.22	1221.98

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Podatkovni portal SI-STAT⁴

² Predstavitev občine. Pridobljeno dne 15. 3. 2022 na povezavi: <https://www.obcina-straza.si/o-strazi/>

³ <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8857>

⁴ <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/2640005S.px/table/tableViewLayout2/>

V občini delujejo tudi osnovna šola, vrtec, lekarna, banka, kulturni dom, pošta, knjižnica, zdravstvena in zobozdravstvenih postaja, več trgovin in gostinskih lokalov ter bencinski servis. Na območju je tudi več cerkva (župnijska cerkev sv. Jakoba v Vavti vasi ter podružnični cerkvi sv. Tomaža v Straži in Marije Tolažnice žalostnih na Drganjih selih ter cerkev Vnebovzvetja Matere božje v Straži in cerkev sv. Martina v Zalogu, ki sodita k župniji Prečna⁵).

Gostota poselitve v občini je 138 prebivalcev na km² in je bistveno višja kot gostota poselitve v Jugovzhodni Sloveniji. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev pa je negativen (-3.1, Tabela 1), kar pomeni, da je razmerje med naravnim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na območju občine negativno. Tudi skupni selitveni prirast na 1.000 prebivalcev je negativen (razmerje med številom priseljenih in odseljenih v koledarskem letu 2020 ter številom prebivalstva sredi istega leta na območju občine, pomnoženo s 1.000⁶). Delež starejših prebivalcev (65 let ali več) je 19,2 %.

1.2 Izhodiščna zakonodaja in strateški dokumenti

Zakon o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS)⁷

Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUJFO, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 – ZIUOOPE) v 21. členu določa, da občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev upravlja med drugim z ostarelimi povezanimi nalogami:

- pospešuje službe socialnega skrbstva, za predšolsko varstvo, osnovno varstvo otroka in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele;
- ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in kakovost življenja njenih prebivalcev;
- pospešuje vzgojno izobraževalno, informacijsko, dokumentacijsko, društveno in drugo dejavnost na svojem območju;
- pospešuje kulturno umetniško ustvarjalnost, omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošnoizobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju;
- lahko podeljuje denarne pomoči in simbolične nagrade ob posebnih priložnostih ali obletnicah občanov.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju⁸

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk in 15/22) ureja sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, določa nosilce družbene skrbi za zdravje in njihove naloge, zdravstveno varstvo v zvezi z delom in delovnim okoljem, ureja odnose med zdravstvenim zavarovanjem in zdravstvenimi zavodi ter uveljavljanje

⁵ <http://zupnijaprecna.si/>

⁶ <https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/9518>

⁷ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO307>

⁸ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO213>

pravic iz zdravstvenega zavarovanja. Zakon v 8. členu določa, da občina oziroma mesto uresničuje naloge na področju zdravstvenega varstva s tem, da:

- oblikuje in uresničuje programe za krepitev zdravja prebivalstva na svojem območju in zagotavlja proračunska sredstva za te programe;
- zagotavlja izvajanje higiensko epidemiološke, zdravstveno statistične in socialno medicinske dejavnosti za svoje območje, ki niso vključene v republiški program;
- oblikuje in izvaja program nalog za ohranitev zdravega okolja, ki niso vključene v republiški program;
- kot ustanovitelj javnih zdravstvenih zavodov zagotavlja sredstva za naložbe in druge obveznosti, določene z zakonom in aktom o ustanovitvi.

Zakon o socialnem varstvu⁹

Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO in 196/21 – ZDOsk) določa socialno varstveno dejavnost ter obsega preprečevanje in reševanje socialne problematike posameznikov, družin in skupin prebivalstva. Zakon v 15., 44. in 99. členu določa, da se denar za financiranje pravic in prispevkov oziroma storitev in pomoči zagotavlja iz proračuna občine, na območju katere ima upravičenec storitev in pomoči prijavljeno stalno prebivališče. Javna služba za pomoč družini na domu obsega socialno oskrbo upravičenca v primeru invalidnosti, starosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo. Iz proračuna občine se torej financirajo:

- pomoč družini na domu, najmanj v višini 50 % subvencije k ceni storitve in v višini, za katero je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;
- stroški storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;
- javni socialnovarstveni programi, razvojni in dopolnilni socialnovarstveni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Skladno s 100. a členom lahko občina določi dodatne oprostitve pri plačilu stroškov za pomoč na domu in storitev v zavodih za odrasle.

Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk)¹⁰

ZDOsk predstavlja niz ukrepov, storitev in aktivnosti, namenjenih osebam, ki so zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju, ki ni krajše od treh mesecev, ali trajno odvisne od pomoči drugih oseb pri opravljanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil. ZDOsk v 5. členu opredeljuje, da je koncedent za opravljanje dolgotrajne oskrbe (DO) na domu samoupravna lokalna skupnost. V 6. členu zakona pa je opredeljeno, da samoupravna lokalna skupnost uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da:

- v sodelovanju z Republiko Slovenijo razvija javno mrežo DO;

⁹ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO869>

¹⁰ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7621>

- spremlja opravljanje DO in delovanje javne mreže DO na svojem območju.

Za naštete naloge finančne vire zagotavlja samoupravna lokalna skupnost iz proračuna.

S sprejemom ZDOsk se vzpostavlja nov steber socialne varnosti ter omogoča samostojno in varno življenje v vseh okoljih ter spodbuja aktivno in zdravo samostojno staranje. Upravičenec se lahko odloči koristiti pravico v obliki denarnega prejemka.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2022–2030¹¹ (ReNPSV22-30)

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2021–2030 opredeljuje osnovna izhodišča za delovanje in razvoj sistema socialnega varstva, določa cilje in aktivnosti za doseg te ciljev, določa razvoj storitev in programov socialnega varstva vključno s cilji do leta 2030, opredeljuje način izvajanja in spremljanja izvajanja resolucije in opredeljuje vire (kadrovske in finančne) za izvajanje ciljev resolucije ter načrtovan razvoj storitev in programov.

Ukrepi, ki obravnavajo tematiko starejših v ReNPSV22-30, so:

- Ukrepi za samostojno, varno in zdravo življenje starejših, da bi ti čim dlje živeli samostojno ali ob podpori skupnostnih storitev, da bi se čim bolj odložilo odhod v institucionalne oblike varstva in pomoči.
- Ukrepi za preprečevanje tveganja revščine in socialne izključenosti starejših (aktivnosti informiranja in ozaveščanja o pravicah starejših, podpora in spremljanje starejših, ki so socialno izključeni, ter izvajanje preventivnih programov za preprečevanje izključenosti starejših).
- Ukrepi za razvoj in nadgradnjo dosegljivih in dostopnih skupnostnih storitev (storitev pomoči na domu, dnevno varstvo, začasne namestitve, storitev prevoza) pred vstopom v dolgotrajno oskrbo.
- Ukrepi za odpravljanje regionalnih razlik in neenakih možnosti na področju socialnega varstva, razvoj medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja ter spodbujanje prostovoljstva.
- Ukrepi za oblikovanje okolja za dejavnost v celotnem življenjskem obdobju (prilagoditve bivalnih razmer in prometne ureditve s podporo IKT in tehnoloških rešitev).
- Ukrepi za razvoj in prilagoditev storitev za osebe z demenco ter razvoj oblik pomoči njihovim svojcem in neformalnim oskrbovalcem v lokalnem okolju.
- Ukrepi za izboljšanje kakovosti bivanja starejše populacije v skupnosti (financiranje izgradnje novih stanovanjskih enot za starejše in zagotavljanje boljše dostopnosti do stanovanj v večstanovanjskih zgradbah).

Strategija dolgožive družbe¹²

Strategija dolgožive družbe predstavlja osnovo celovitega spoprijemanja z izzivi spremenjene starostne skupine ter prinaša razvojna izhodišča in predloge možnih usmeritev. Strategija gradi na

¹¹ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO137>

¹² Strategija dolgožive družbe. Vlada RS, MDDSZ in UMAR, 2017, dostopno na: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Strategija_dolgozive_druzbe/Strategija_dolgozive_druzbe.pdf

konceptu dejavnega staranja in naslavlja aktivnost in ustvarjalnost v vseh življenjskih obdobjih, skrb za zdravje in medgeneracijsko sodelovanje. Usmeritve obravnavajo štiri ključne stebre (str. 6):

- *trg dela in izobraževanje* (prilagoditve na trgu dela, vključno z izobraževanjem in usposabljanjem, zagotavljanje zadostnega obsega delovne sile z neto priseljevanjem);
- *samostojno, zdravo in varno življenje vseh generacij* (sistemi socialne zaščite, dostopnost do zdravstvenih storitev in dolgotrajne oskrbe, skrb za zdravje, zmanjševanje neenakosti v zdravju);
- *vključenost v družbo* (medgeneracijsko sodelovanje, prostovoljstvo, uporaba IKT za komunikacijo, preprečevanje diskriminacije in nasilja v družbi, politično udejstvovanje);
- *oblikovanje okolja za aktivnost v celotnem življenjskem obdobju* (prilagoditve v gospodarstvu, bivalnih razmer in prometne ureditve s podporo IKT in tehnoloških rešitev).

Na podlagi sprejete Strategije dolgožive družbe bodo pristojna ministrstva pripravila akcijske načrte s konkretnimi predlogi za uresničitev zastavljenih usmeritev.

Resolucija o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025

(ReNPPTDZ)¹³ naslavlja izzive zagotavljanja dostopnosti do urejenih površin za telesno dejavnost in kakovostne prehranske vire ter telesni dejavnosti prilagojeno prehrano najranjlivejšim skupinam.

ReNPPTDZ tako obravnava izzive povečane telesne mase ter izgubljanja mišične in kostne mase (npr. beljakovinsko in energijsko podhranjenost) zaradi neustrezne prehrane in nezadostne telesne dejavnosti. Cilj resolucije je zmanjšati delež podhranjenih in funkcionalno manj zmožnih starejših in bolnikov ter posledično preprečiti padce, neravnotežje, obnemoglosti ter hospitalizacijo in zdravljenja. Nenazadnje je ohranjanje kognitivnih kapacitet eden ključnih dejavnikov kakovostnega staranja. Redna in ustrezna telesna dejavnost ob ustrezni prehranski podpori upočasni degenerativne procese pri starejših in daljša ohranitev telesne in funkcionalne pripravljenosti.

ReNPPTDZ predlaga naslednje ukrepe za starejše od 65 let:

- kakovostno vodena gibalna vadba za starejše v različnih okoljih s povezovanjem upokojenskih, zdravstvenih in športnih organizacij;
- kakovostno vodena in za uporabnika brezplačna skupinska gibalna vadba starejših na javno dostopnih površinah;
- ciljano izvajanje programov za ravnotežje in koordinacijo zaradi preprečevanja padcev in posledičnih poškodb;
- zagotavljanje dostopnosti do telesne dejavnosti vsem, s poudarkom na socialno ogroženih in funkcijsko manj zmožnih oziroma funkcijsko nezmožnih starejših,
- zaznavanje oseb s primanjkljajem v telesni pripravljenosti in svetovanje za vključevanje v kakovostne gibalne programe z interdisciplinarnimi svetovalnicami za telesni in gibalni razvoj v zdravstvenih domovih (sodelovanje zdravnika, kineziologa, fizioterapevta, medicinske sestre, nutricionista, športnega pedagoga).

Regionalni razvojni program regije Jugovzhodna Slovenija 2022027¹⁴

¹³ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO101>

Regionalni razvojni program JV Slovenije ugotavlja, da se prebivalstvo v regije stara (indeks staranja se v regiji zvišuje). Devet domov za starejše v regiji omogoča namestitve za 5,12 % vseh starejših (oseb starih 65 let in več). Program obravnava večje izzive v regiji, ki so povezani s trendom hitrega staranja prebivalstva regije, kot so:

- zagotavljanje dostojnega preživljanja starosti s storitvami, ki jih starejši potrebujejo (dostopne in prilagojene storitve, institucionalno varstvo, zmanjševanje revščine in izključenosti starejših);
- ohranjanje aktivne in zdrave populacije v regiji in zmanjšanje dejavnikov tveganja za zdravje (alkoholizem, prekomerna prehranjenost, nezdrava prehrana, nezadostna ustna preventiva);
- zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti storitev za krepitev zdravja in socialne vključenosti (oskrbovana/varovana stanovanja, dnevni centri, razvoj preventivnih programov za krepitev telesnega in duševnega zdravja občanov, pravočasno odkrivanje bolezni);
- zagotavljanje integrirane in paliativne skrbe v regiji;
- vzpostavitev pogojev in infrastrukture za socioekonomsko integracijo starejših prek programov, ukrepov in socialnih storitev;
- zagotavljanje mobilnega podeželja za starostnike.

Strategija razvoja občine Straža 2030+

Strategija razvoja občine Straža 2030+ je nekaj pozornosti namenila potrebam starejših občanov in medgeneracijskemu povezovanju. Na podlagi analize stanja so bile opredeljene prednostne naloge, kot so:

- zagotovitev primerne oskrbe starejših (primerna infrastruktura in programi za animacije starejših občanov za vključitev v dejavnosti);
- zagotovitev večje vključenosti starejših občanov pri oblikovanju strateških dokumentov občine za obvladovanje staranja in opredelitev načina medgeneracijskega sodelovanja.

Skladno s tem so bili predlagani naslednji podporni ukrepi in projekti:

- izgradnja dislocirane enote za starejše v primernem (zelenem) okolju – dnevni center za starejše (časovni okvir 2025–2030);
- izdelava razvojnega programa za obvladovanje staranja in medgeneracijskega sodelovanja v občini (časovni okvir 2022);
- animacija starejših za aktivno vključevanje v programe/aktivnosti za starejše ter izvajanje programov za aktivno in zdravo staranje, krepitev medgeneracijskega sodelovanja in drugih (časovni okvir 2022–2030).

Predstavljena izhodiščna zakonodaja in strateški dokumenti predstavljajo osnovo za oblikovanje strateško-razvojnega programa za obvladovanja staranja in medgeneracijskega sodelovanja v občini Straža.

¹⁴https://www.rc-nm.si/wp-content/uploads/2022/03/Feb-2022_RRP-regije-JV-SLO-za-obdobje-2021-2027_osnutek_RAZLICICA-1.4.pdf

2 OBSTOJEČE PROGRAMSKE DEJAVNOSTI NA PODROČJU OBVLADOVANJA STARANJA IN MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA

Priprava strateško-razvojnega dokumenta zahteva dejavno vključevanje vseh deležnikov v lokalni skupnosti, ki delujejo na področju obvladovanja staranja. V nadaljevanju so predstavljeni zavodi, društva, institucije in nevladne organizacije ter povezane obstoječe programske dejavnosti na področju obvladovanja staranja in medgeneracijskega sodelovanja v občini Straža. Preučili smo namreč naslednje programe, ki se izvajajo v občini:

- programi za oskrbo bolnih in onemoglih starejših občanov,
- programi za aktivno in zdravo staranje upokojske generacije ter krepitev medgeneracijskega sodelovanja.

Programi za oskrbo bolnih in onemoglih starejših občanov

Zdravstveni dom Straža

Zdravstvene storitve za občane opravlja Zdravstveni dom Straža, v okviru katerega delujejo zasebna splošna ambulanta, referenčna ambulanta, zobozdravstvena ordinacija in zobotehnični laboratorij. Zdravstveni dom Straža izvaja osnovno zdravstveno dejavnost na primarni ravni, skladno z zakonsko podlago, ki ureja zdravstveno dejavnost, in sicer splošno zunaj bolnišnično zdravstveno dejavnost, zobozdravstveno dejavnost, druge splošne zdravstvene dejavnosti ter preventivo in izobraževanje. Število opredeljenih starejših občanov v ambulanti Straža (pri zdravnikih Francu Koklju in Blažu Koklju) je 1028¹⁵, pri čemer je v starostni skupini od 65 do 74 let 645 pacientov ter v skupini nad 74 let 383 pacientov. **Patronažno službo** izvaja koncesionarka Vlasta Femc. Koncesionarka Lili Šiler opravlja **fizioterapevtske storitve**. V ambulanti Straža deluje tudi **referenčna ambulanta** in naroča po razporedu.

Podatki NIJZ o zdravju v občini Straža¹⁶ za leto 2022 kažejo, da je v občini statistično značilno več bolnišničnih obravnav starejših (nad 65 let) zaradi zloma kolka. Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil višji od slovenskega povprečja, s sladkorno boleznijo pa blizu slovenskemu povprečju.

Lekarna Straža z zdravili, prehranskimi dopolnili, kozmetiko, medicinsko-tehničnimi pripomočki, dietetičnimi in drugimi lekarniškimi izdelki oskrbuje več kot 60 % starejših občanov občine Straža. Uspešno deluje že 25 let, lekarno vodi mag. farmacije Mojca Marija Galeša s sodelavci. V lekarni aktivno svetujejo in pomagajo pacientom, ki so slabovidni ali nepismeni. Za paciente s patronažno oskrbo izdelujejo sheme z navodili. Redno mesečno izvajajo brezplačno kontrolo krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov. Leta 2009 so prejeli naslov »Naj lekarna leta«.

Socialno varstvo materialno ogroženih

Center za socialno delo Dolenjska in Bela krajina, enota Novo mesto

¹⁵https://partner.zzzs.si/wps/portal/portali/aizv/zdravstvene_storitve/izbira_osebnega_zdravnika/seznam_zdr_v_spl_amb_otr_in_sol_dispan/

¹⁶<https://obcine.nijz.si/obcine/straza/203/2022/>

Center za socialno delo Dolenjska in Bela krajina izvaja aktivnosti za starejše v skladu z zastavljenimi dolgoročnimi cilji, in sicer (i) zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva; (ii) izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti storitev in programov; ter (iii) izboljševanje kakovosti storitev in programov ter drugih oblik pomoči prek povečanja učinkovitosti upravljanja izvajalskih organizacij, povečanja njihove avtonomije ter upravljanja s kakovostjo in zagotavljanja večjega vpliva uporabnikov in predstavnikov uporabnikov na načrtovanje in izvajanje storitev.

Enkratna socialna denarna pomoč starejšim občanom

Enkratna socialna denarna pomoč občanom je namenjena zadovoljevanju minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje. Dodeljuje se osebam, ki so se znašle v neugodnem materialnem položaju ali izkazujejo izredne stroške, povezane s preživetjem, ki jih z lastnim dohodkom ne morejo pokriti.

V letu 2021 je bilo na CSD oddanih 10 vlog (7 vlagateljic in 3 vlagatelji) za izredno denarno socialno pomoč starejšim občanom, ki imajo stalno bivanje prijavljeno v občini Straža. Skupna višina izredne denarne socialne pomoči je bila 3.780,00 evrov.

Socialno varstvo starejših občanov

Pomoč na domu

Na podlagi pogodbe o izvajanju javne službe Pomoč družini na domu v občini Straža to socialno varstveno storitev izvaja Dom starejših občanov (DSO) Novo mesto. Storitve pomoč na domu se prilagajajo potrebam posameznih upravičencev, obsega pa naslednje splošne sklope opravil:

- pomoč pri temeljnih dnevni opravilih (pomoč pri umivanju, hranjenju, oblačenju ali slačenju, vzdrževanje in nega osebnih ortopedskih pripomočkov);
- gospodinjsko pomoč (dostava toplega obroka, priprava enega obroka hrane, nabava živil, pomivanje posode in osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov, osnovno vzdrževanje ipd.);
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (vzpostavitev socialne mreže s sorodniki ali prostovoljci, spremstvo upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, priprava upravičenca na institucionalno varstvo).

Neposredno izvajanje storitve na domu upravičenca se lahko izvaja vse dni v tednu, in sicer največ 20 ur tedensko. Če zaradi potreb upravičenca storitev izvajata dva izvajalca neposredne socialne oskrbe, se lahko število ur mesečno poveča za največ eno tretjino. Na podlagi 99. člena Zakona o socialnem varstvu občina financira storitev iz proračuna (v višini 64,17 %), DSO pa izvaja normativ storitve povprečno 105 ur efektivnega dela na mesec. Koncesijska pogodba je bila sklenjena za obdobje štirih let (1. 5. 2019–30. 4. 2023). V letu 2021 je pomoč na domu prejelo 17 uporabnikov, starih povprečno 70 let, med katerimi je bilo 13 žensk in štirje moški. Tako je bila dejanska dosežena realizacija 62 % predpisane kvote socialne oskrbe v obliki pomoči na domu (3,5 % občanov, starejših od 65 let, ali 27 občanov). Skupno število opravljenih ur je bilo 1.016, kar pa je značilno manj od števila ur v preteklih letih (npr. leto 2017: 3.993 ur, leto 2018: 3.503 ur, leto 2019: 2496 ur in leto 2020: 1757 ur). Dostavljenih je bilo 1252 toplih obrokov (40 % manj v primerjavi z letom 2020). Trenutno veljavna ekonomska cena pomoči na domu, izračunana v skladu s Pravilnikom o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev, je 23,52 evra na efektivno uro, za storitve, opravljene v nedeljo ali na dan državnega praznika ali dela prostega dne, pa 29,59 evra oziroma 31,62 evra na efektivno uro. Skupni stroški pomoči na domu v občini Straža

so v letu 2021 znašali 32.066,31 evra, od katerih je občina v obliki subvencije prispevala 17.751,91 evra.

Institucionalno varstvo starejših

Občina zagotavlja regresiranje oskrbe v zavodih za ostarele (splošnih in posebnih zavodih), skladno z določili Zakona o socialnem varstvu in Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (Ur. L. RS. Št: 87/06).

V letu 2021 so bili v DSO Novo mesto štirje stanovalci iz občine Straža. DSO Novo mesto dnevnega varstva ne izvaja. Občani občine storitve oskrbe v splošnih in posebnih socialno varstvenih zavodih (institucionalno varstvo) uporabljajo tudi v bližnjih občinah (DSO Trebnje, DSO Metlika) in drugod po Sloveniji. Občina je v letu 2021 krila razliko do polne vrednosti oskrbnih stroškov v splošnih in posebnih socialno zdravstvenih zavodih za deset občanov (v višini 90.000 evrov), ki nimajo dovolj lastnih sredstev oz. nimajo svojcev, ki bi lahko plačevali razliko. Štirje so nameščeni v DSO Novo mesto, dva v Impoljci, po eden pa v DSO Trebnje, VDC Novo mesto, Domu Nine Pokoren in DSO Metlika.

Brezplačni prevozi za starejše

Občina Straža je v letu 2021 iz proračuna namenila 2.000 evrov za pokrivanje stroškov goriva za prevoze starejših ter organizacijo srečanj. V letu 2021 je zaradi pandemije COVID-19 prišlo do zanemarljivega števila prevozov za starejše, saj gre za ranljivejšo skupino, ki se je takšnim storitvam v času pandemije izogibala. Na seji občinskega sveta 1. 4. 2022 je bil sprejet predlog Pravilnika o izvajanju projekta Prostovoljni šofer in uporabi vozila Občine Straža. Projekt Prostovoljni šofer deluje od leta 2018 in je namenjen mobilnosti starejših občanov (starejših od 65 let), ki povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz ter ne zmorejo uporabljati javnih in plačljivih prevozov. Tako jim prostovoljni šofer omogoča lažjo dostopnost zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, večjo socialno vključenost ter boljšo kakovost življenja v tretjem življenjskem obdobju. Vozila za opravljanje storitve in zavarovanje voznika in sopotnikov zagotavlja občina.

Slika 1: Prostovoljni šofer, Občina Straža

Socialni servis varovanja na daljavo (e-oskrba)

Na seji občinskega sveta z dne 30. 3. 2022 je bil sprejet Pravilnik o subvencioniranju socialno varstvene storitve socialnega servisa varovanja na daljavo (e-oskrba) v občini Straža, ki zagotavlja subvencijo za lažji dostop do storitve varovanja na daljavo. Gre za socialno varstveno storitev celodnevne povezave prek osebnega telefonskega alarma, ki učinkovito podpira starejše, invalide, bolnike s kroničnimi boleznimi oziroma po težjih operativnih posegih ter osebe z demenco pri samostojnejšem bivanju na njihovem domu. V primeru padca, nenadne slabosti, duševnih stisk ali osamljenosti omogoča klic svojcem ali centrom za pomoč na daljavo, kjer je na voljo usposobljeno medicinsko osebje. Dodatna senzorska oprema sproži obvestilo v asistenčnem centru in pri svojcih tudi kadar uporabnik ni zmožen sam aktivirati klica s pritiskom na gumb.

Občina Straža financira 65 % vrednosti osnovnega mesečnega paketa. Upravičenec mora biti starejši od 70 let z dohodkom, nižjim od praga revščine po zadnjih izračunih Statističnega urada Republike Slovenije za enočlansko ali dvočlansko gospodinjstvo.

Socialno varstvo ranljivih skupin

Območno združenje Rdečega križa Novo mesto (OZRK Novo mesto)

Občina Straža v okviru proračunske postavke del sredstev (v višini 8.240 evrov v letu 2021) nameni sodelovanju z nevladnimi organizacijami na področju socialnega varstva, in sicer Rdečemu križu Novo mesto. Iz te postavke se krije program za socialno dejavnost (srečanje in novoletna obdaritev starostnikov) ter delovanje in materialne stroške OZRK Novo mesto.

Delo s starejšimi občani je v letu 2021 obsegalo:

- Sodelovanje z vrtcem v Vavti vasi in pripravo čestitke za starejše za krepitev medgeneracijskega sodelovanja. Obiskanih je bilo 80 starejših občanov.
- Obiskanih in obdarovanih je bilo 551 starejših občanov.
- V okviru humanitarne akcije OZRK NM »Premagajmo osamljenost« je bilo s strani prostovoljcev poklicanih 21 starejših občanov.
- Oskrbo z osnovnimi življenjskimi potrebščinami in drvmi posameznih starejših občanov, ki so izredno zaprosili za pomoč.
- Preventivne preglede holesterola, krvnega tlaka in krvne slike za 30 starejših občanov.
- Novoletno obdarovanje 254 starejših občanov.
- Podelitev izrednih prehrambnih paketov starejšim občanom (skupaj 64).

Karitas

Prostovoljci Karitas Vavta vas so v letu 2021 opravili več kot 4000 ur pomoči. Med socialno ogrožene starejše občane je bilo razdeljenih več kot 11 ton hrane. Vsem socialno ogroženim občanom, ki niso bili zmožni sami priti po hrano, je bila ta razvožena na dom. Karitas Vavta vas je v letu 2021 izvedla delavnice izdelovanja in priprave daril za bolne in starejše občane, na katerih je bilo nakvačkanih 300 oprijemalk za vročo posodo, narejenih okoli 400 vizitk, adventnih venčkov, angelčkov, orhidej in rožic ob materinskem dnevu. Za 248 starejših občanov je bilo izvedeno obdarovanje ob okroglih rojstnih dneh nad 75 let. Nenazadnje, organizirani sta bili tudi dve sveti maši za starejše občane.

Programi za aktivno in zdravo staranje upokojske generacije ter krepitev medgeneracijskega sodelovanja

Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Občina Straža sofinancira projekt Večgeneracijskega centra SKUPAJ (2000 evrov v letu 2021), ki ga izvaja Razvojno izobraževalni center Novo mesto, skladno z razpisom Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti s ciljem vzpostavitve in delovanja večgeneracijskega centra (VGC) za spodbujanje izobraževanja, socialnega vključevanja, medsebojne podpore in druženja uporabnikov oz. udeležencev ter razširitev socialne mreže in medgeneracijsko sodelovanje.

V okviru VGC SKUPAJ so bili izvedeni raznoliki programi, delavnice in predavanja za nudenje podpore, motivacijo ter vključevanje starejših in drugih občanov občine Straža. V obdobju od začetka leta 2017 do 30. 9. 2021 je bilo izvedenih 249 različnih aktivnosti v skupnem trajanju 963 ur. Skupno se je aktivnosti udeležilo 628 različnih oseb. Na dogodkih so beležili skupno 2.336 obiskov, saj se je ena oseba lahko udeležila več dogodkov. Delavnice so vodili zaposleni in zunanji izvajalci RIC-a Novo mesto ter prostovoljci.

V ponudbi vsebin so bili ustvarjalne in ročne spretnosti, kuharske in delavnice za osebno rast, gibalno športne aktivnosti in delavnice zdravja, jezikovni tečaji angleščine, računalniška in digitalna znanja, počitniške aktivnosti za otroke in učna pomoč ter delavnice za starostnike in potopisna predavanja.

V okviru VGC Skupaj je bilo v Straži od leta 2017 do 2021 izvedenih 249 dogodkov, vsebine pa so bile:

- ustvarjalne in ročne spretnosti - 35 dogodkov,
- kuharske delavnice za odrasle - 16 dogodkov,
- delavnice za osebno rast - 28 dogodkov,
- gibalno športne aktivnosti in zdravje - 42 dogodkov,
- jezikovni tečaji angleščine - 30 dogodkov,
- računalniška in digitalna znanja - 32 dogodkov,
- delavnice za starostnike - 4 dogodki,
- potopisna predavanja - 8 dogodkov.

Evidenca aktivnosti kaže, da je bil delež starejših od 64 let okrog 20 %, delež občanov, starih od 50 do 63 let, pa 35 %.

Društvo upokojencev Straža

Društvo upokojencev Straža deluje od leta 1982 in šteje 531 članov. 15 prostovoljcev društva deluje na terenu. Društvo izvaja vsebine v okviru petih dejavnosti: humanitarna, kulturna, izobraževalna, družabna in športna dejavnost.

V okviru humanitarne dejavnosti se od leta 2006 izvaja projekt »Starejši za starejše, za večjo kvaliteto starejših doma«. Občani se v program vključijo na osnovi izpolnjenega vprašalnika, po obisku prostovoljcev društva. Od vstopa društva v program se je vključilo 870 občanov, danes pa je aktivnih 549. V okviru programa je bilo opravljenih 6000 obiskov za ugotovitev potreb po nematerialni pomoči (npr. druženje in sprehodi, prevozi, hišna opravila, dostava iz trgovine, pomoč pri osebni negi).

Društvo upokojencev Straža izvaja tudi izobraževanja z organizacijo predavanj, delavnic in tečajev, ki pokrivajo tematike zdravja, zdrave prehrane, vrtnarjenja, računalništva in jezikov. V okviru družbene dejavnosti društvo organizira šest izletov na leto, skupinske počitnice, družabno popoldne, srečanje starejših občanov nad 80 let in silvestrovanje. Športna dejavnost v sodelovanju s **Športnim rekreativnim društvom Breza** pokriva različne sekcije, kot so pikado, šah, balinanje, kegljanje, kegljanje s kroglo na vrvcu, petanka, ribištvo in strelstvo. Društvo upokojencev redno izvaja še skupinsko telovadbo na prostem, ki poteka vsak delovni dan ob med 8.00 in 8.30 v Vavti vasi ali telovadnici doma Partizan. Nova skupina na Drganjih selih izvaja skupinsko telovadbo pred ali v mladinskem domu. Redni pohodi potekajo vsak 1. in 3. torek v mesecu.

Društvo slepih in slabovidnih Novo mesto

Celoletni program, ki ga izvaja društvo, omogoča slepim in slabovidnim starejšim osebam nadaljevanje vseživljenjskega učenja ter pridobitev rehabilitacijskih tehnik, veščin za preseganje komunikacijske, gibalne oviranosti in socialne izključenosti v skladu z njihovimi individualnimi zmožnostmi. Zagotavlja jim enakovredne možnosti vključevanja v normalno okolje ter optimalen razvoj posameznika. Poleg tega nudi psihosocialno pomoč, pomoč pri razreševanju osebnostnih stisk in konfliktnih situacij. Vsako leto za člane in svojce organizirajo več strokovnih ekskurzij, na katerih si ogledajo znamenitosti in kulturno dediščino določenega dela Slovenije. Podpirajo tudi pevske, bralne in slikarske aktivnosti svojih članov.

Dnevni center vseh generacij, občina Straža

Občina Straža je v letu 2021 preuredila prostor nekdanjega gostinskega lokala v dnevni center vseh generacij, namenjen druženju, ohranjanju socialnih stikov in izvedbi različnih dejavnosti tako starejših občanov kot tudi najmlajših. V preteklem obdobju so v dnevnem centru vseh generacij potekale pestre, predvsem socializacijsko-preventivne dejavnosti (čajanke in debatne skupine, druženja ob igranju družabnih iger, pogovori, zanimiva zdravstvena in prehranska izobraževanja, delavnice ročnih spretnosti ter gibalne in miselne vaje).

Srečanja starejših, občina Straža

Občina Straža je pred začetkom pandemije Covid-19 organizirala srečanja v sodelovanju z domačima društvom upokojencev in krajevno organizacijo Rdečega križa ter Župnijsko karitas Vavta vas, pri tem pa so v sklopu projekta Večgeneracijski center Skupaj sodelovali tudi z RIC Novo mesto. Prvo srečanje je bilo oktobra leta 2018 v straškem kulturnem domu, nato pa so si sledila na Drganjih selih, v Dolenji Straži, Praprečah, Športnem parku Breza in Vavti vasi. Za vsako srečanje so pripravili nove tematske vsebine. Tako so se med drugim seznanili s pripravo napitkov iz zelišč za boljši spomin, gibalnimi vajami, vajami za krepitev spomina, kako poskrbeti za dobro počutje v zimskem času in kaj lahko sami storijo za svoje zdravje. Učenci domače vavtovške osnovne šole so pripravili kulturni program s pevskimi in plesnimi vložki, prikazali postopek oživiljanja, nastopali so tudi najmlajši iz vrtca Krkine lučke, s katerimi so zbrani nato igrali tudi družabne igre, pa novomeške mažoretke, učenca glasbene šole Emil Adamič, plesna skupina Latino show za dijakinje in harmonikarji, ki s svojimi vižami poskrbijo za dobro voljo in ples. Decembra 2018 jih je denimo obiskala in obdarila gospa Božičkova, prav poseben gost je bil takrat aktualni zmagovalec MasterChefa Slovenija Anže Kuplenik, s katerim so skupaj pripravljali sladice. Za občane, ki so potrebovali prevoz, je bilo poskrbljeno s strani občine. Zaradi neugodnih epidemioloških razmer je bila v času pandemije Covid-19 nadaljnja organizacija srečanj odsvetovana, še posebej zato, ker so bili starejši občani ranljiva skupina.

2.1 SWOT - Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (angl. Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats - SWOT Analysis) socialnega varstva starejših občanov v občini Straža predstavlja osnovo za oblikovanje strateških ciljev in ukrepov strateško-razvojnega programa za obvladovanje staranja in medgeneracijskega sodelovanja. SWOT analiza je potekala dne 9. 5. 2022 s ključnimi deležniki, ki delujejo na področju obvladovanja staranja in medgeneracijskega sodelovanja v Občini Straža. Rezultate analize prikazuje Tabela 2.

Tabela 2: SWOT - analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti socialnega varstva starejših občanov v občini Straža

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • dobre povezave z izvajalci javnih storitev s področja zdravstva, socialnega varstva in izobraževanja; • intenzivno sodelovanje in usklajevanje z Mestno občino Novo mesto; • obstoj številnih zavodov, društev in institucij, ki intenzivno delujejo na področju obvladovanja staranja; • razpoložljivost institucionalnega varstva (Dom starejših občanov Novo mesto); • raznolikost socialnovarstvenih programov; • razpoložljivost sredstev za sofinanciranje delovanja zavodov, društev in institucij v lokalnih skupnosti; • veliko število prostovoljcev; • razpoložljivost rekreacijskih površin. 	<ul style="list-style-type: none"> • neustrezni finančni viri; • pomanjkanje delovne sile; • prenizka ozaveščenost o aktivnostih in programih občine; • prenizka stopnja povezovanja med ključnimi deležniki; • nizka kupna moč starejših občanov; • nizka vključenost občanov, ki živijo izven središča občine; • nezaupanje in pasivnost starejših občanov; • nizko zanimanje za preventivne zdravstvene programe; • neprilagojenost infrastrukture potrebam starejših občanov.
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> • razvoj sodobnih programov, aktivnosti in mreže za obvladovanje staranja; • razvoj in podpora medgeneracijskega sodelovanja in prostovoljstva; • zagotovitev boljšega ozaveščanja in informiranja; • prijava na evropske razpise za razvoj ustreznih politik in izmenjavo dobrih praks (npr. Interreg, ESF+, Erasmus+); • razvoj naprednejših programov za dolgotrajno oskrbo in priprava finančnih virov; • razvoj e-oskrbe; • aktivno vključevanje starejših občanov v oblikovanje politik in programov občine. 	<ul style="list-style-type: none"> • omejitev zakonodaje; • nepripravljenost sodelovanja med različnimi deležniki; • slabšanje socialne izključenosti; • kadrovske primanjkljaji in nizka spoštljivost prostovoljcev; • višja ogroženost na podeželju; • skrivanje stisk in zavrnitev pomoči; • primanjkljaj finančnih virov za oblikovanje in izvedbo kakovostnih programov.

3 USMERITVE IN UKREPI ZA IZBOLJŠANJE OBVLADOVANJA STARANJA IN MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA

Zagotovitev kakovostnega življenja in dostojnega staranja zahteva oblikovanje usmeritev in ukrepov za izboljšanje trenutnih razmer in pogojev bivanja v občini. Predstavljene usmeritve in ukrepi so oblikovani s poudarkom na novih oblikah bivanja, kakovostnega staranja in medgeneracijskega sodelovanja.

3.1 Prevoz in mobilnost

Cilj: Starejši v občini Straža se gibljejo in potujejo varno in enostavno.

Št.	Ukrep	Časovnica	Kazalniki
Javni prevoz			
1.1	Izboljšanje dostopnosti uličnih avtobusnih postaj in postaj javnega prevoza za starejše in invalide.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število izboljšanih postajališč in postaj • vrste/podrobnosti izboljšav
1.2	Izboljšanje informacij o prevozu in mobilnosti za starejše z objavo vodnika javnega prevoza za starejše.	2023–2026	<ul style="list-style-type: none"> • objavljen vodnik javnega prevoza za starejše • število razdeljenih kopij
Prijazno in varno območje za pešce			
1.3	Izboljšanje varnostnega stanja pločnikov na območjih, ki jih pogosto obiskujejo starejši.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število izboljšanih pločnikov • dokumentirane izboljšave in proces
Dostopnost javnih površin			
1.4	Prilagoditev obstoječih objektov občine, ki jih pogosto obiskujejo starejši občani (npr. dvigala, opore, označbe).	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število prilagojenih objektov • podrobnosti izboljšav
1.5	Namestitev dodatnih dostopnih klopi (primernih za invalidske vozičke) na obstoječe pločnike in poti .	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število nameščenih dodatnih dostopnih klopi

3.2 Družabno življenje, spoštovanje in aktivno vključevanje v družbo

Cilj: Starejši aktivno sodelujejo v družabnih, rekreacijskih in kulturnih dogodkih, so spoštovani in se počutijo vključene v skupnost.

Št.	Ukrep	Časovnica	Kazalniki
Zdravo staranje			
2.1	Spodbujanje zdravega staranja, ustvarjanje podpornega okolja za preprečevanje in ublažitev kroničnih bolezni, spodbujanje duševnega zdravja in preprečevanje poškodb.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentirane promocijske aktivnosti • dokumentirani ukrepi • število vključenih starejših
2.2	Ustanovitev demenci prijazne točke .	2024–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število oseb, ki so se obrnile po informacije • število izvedenih ozaveščevalnih dogodkov o demenci
Aktivno življenje			
2.3	Razviti in pilotno izvesti programe za zdravje, dobro počutje, kulturo in umetnost, namenjene starejšim.	2022–2027	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentirani novi programi • število vključenih starejših v programe
2.4	Omogočiti cenovno ugoden dostop do prostorov za rekreacijske in kulturne dejavnosti starejših.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število organiziranih dejavnosti • število vključenih starejših v organizacijo ali izvedbo dejavnosti
2.5	Ureditev in prilagoditev prostorov za druženje starejših.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentirane prilagoditve prostorov
2.6	Oblikovanje in izvedba programa za krepitev solidarnosti in sožitja med generacijami.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število izvedenih medgeneracijskih aktivnosti • število udeleženih starejših v program
2.7	Spodbujanje vseživljenjskega učenja z vključitvijo starejših v izobraževalne programe za starejše.	2022–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število vključenih starejših v izobraževalnih programih za starejše
Spoštovanje in družbena vključenost			
2.8	Povečana zmožnost osebja za delo s starejšimi v programih in objektih, v katerih so starejši aktivno vključeni	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število organiziranih dejavnosti • število usposobljenega osebja
2.9	Spodbujanje prostovoljne in zaposlitvene možnosti za starejše pri organizaciji in izvedbi rekreacijskih in kulturnih dogodkov.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število starejših, ki so zaposleni ali prostovoljci • dokumentirano sodelovanje skupnosti

3.3 Komuniciranje in obveščanje starejših občanov

Cilj: Starejši enostavno najdejo, preberejo in uporabijo informacije, ko jih potrebujejo.

Št.	Ukrep	Časovnica	Kazalniki
Javni prevoz			
3.1	Povečanje ozaveščenosti o programih in storitvah za starejše prek tiskanih publikacij in namenske spletne rubrike »Starosti prijazna občina«	2023–2027	<ul style="list-style-type: none">• dokumentirane komunikacijske aktivnosti• število doseženih starejših občanov
3.2	Izdelava in distribucija zloženke za programe in storitve za starejše.	2023–2026	<ul style="list-style-type: none">• število natisnjenih in porazdeljenih zloženek
3.3	Dostop do interneta na javnih mestih.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none">• število dostopnih točk do interneta na javnih mestih
3.4	Prilagoditev vsebin oglasnih tabel z upoštevanjem normativov za starejše.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none">• število izvedenih prilagoditev oglasnih tabel

3.4 Bivanje starejših v stavbnih in zunaj stavbnih površinah

Cilj: Starejši živijo varno in samostojno v stavbnih in zunaj stavbnih površinah s pomočjo zdravstvenih in podpornih storitev, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam.

Št.	Ukrep	Časovnica	Kazalniki
Dostopno bivanje			
4.1	Sofinanciranje najemnih stanovanjskih enot za starejše.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število sofinanciranih najemnih stanovanjskih enot za starejše
4.2	Zagotovitev občasne finančne pomoči starejšim z nizkimi dohodki za manjša popravila in prilagoditve lastnih bivalnih enot.	2023–2024	<ul style="list-style-type: none"> • število starejših, ki so prejeli finančno podporo
Razvoj institucionalnih oblik bivanja			
4.3	Zagotovitev kapacitet za dnevno varstvo za starejše.	2024–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število uporabnikov dnevnega varstva za starejše
4.4	Vzpostavitev socialnega varstva starejših s celodnevno oskrbo na kmetijah.	2025–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število kmetij, ki izvajajo socialno varstvo na kmetijah • število uporabnikov socialnega varstva starejših na kmetijah
4.5	Zagotovitev prostorskih pogojev za izgradnjo oskrbovanih stanovanj.	2024–2027	<ul style="list-style-type: none"> • evidenca zagotovljenega prostora za izgradnjo oskrbovanih stanovanj
Spodbujanje razvoja neinstitucionalnih oblik socialnega varstva			
4.6	Spodbujanje uporabe storitve e-oskrba (varovanje na daljavo).	2022–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število uporabnikov e-oskrbe
4.7	Sofinanciranje delovanja medgeneracijskega centra.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentirani programi medgeneracijskega centra • število starejših, ki delujejo v medgeneracijskem centru
4.8	Razširitev možnosti uporabe storitve prostovoljnega šoferja.	2022–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število uporabnikov storitve prostovoljnega šoferja • evidenca uporabe storitve prostovoljnega šoferja po aktivnostih
4.9	Izobraževanje in usposabljanje prostovoljnih oskrbovalcev za skrb za starejše na domu.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število izvedenih izobraževanj in usposabljanj
4.10	Ustanovitev skupine za medsebojno sodelovanje in povezovanje za izboljšanje kakovosti življenja izven institucionalnih oblik.	2023–2025	<ul style="list-style-type: none"> • seznam vključenih organizacij

4.11	Svetovanje pri prilagoditvi bivalnih prostorov starejših.	2024–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število izvedenih svetovanj • število izvedenih prilagoditev bivalnih prostorov starejših
------	---	-----------	--

3.5 Storitve skupnosti in zdravstvenih služb

Cilj: Skupnost ponuja podporo starejšim s ciljem ohranjanja zdravja starejših in zagotavljanja varnosti ter sprejetosti v skupnosti.

Št.	Ukrep	Časovnica	Kazalniki
Storitve skupnosti in zdravstvenih služb			
5.1	Organizacija dejavnosti za starejše v okviru Evropskega tedna mobilnosti.	2022–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število starejših, ki sodelujejo v organiziranih dejavnostih
5.2	Izvajanje strokovnih nasvetov in izobraževanj v okviru slovenske mreže Starosti prijaznih mest in občin.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • seznam izvedenih nasvetov in izobraževanj
5.3	Izobraževanje in usposabljanje o uporabi zunanjih defibratorjev.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število izvedenih izobraževanj in usposabljanj
5.4	Oblikovanje in izvedba programa za preprečevanje težav zaradi uporabe ali zasvojenosti z alkoholom.	2023–2027	<ul style="list-style-type: none"> • število udeležencev v programu • seznam izvedenih aktivnosti

4 ZAKLJUČEK

Trenutni trendi staranja prebivalstva kažejo na potrebo po hitrem ukrepanju ter oblikovanju ustreznih usmeritev in ukrepov za spopadanje s ključnimi izzivi. Občina Straža se zaveda, da je treba pospešeno in aktivno ukrepati ter delovati na področju obvladovanja staranja in medgeneracijskega sodelovanja ter enakovredno poskrbeti za svoje starejše občane. Uresničitev strateško-razvojnega programa zahteva medsektorski strateški pristop za zagotovitev učinkovitih storitev, partnersko sodelovanje za usklajeno doseganje skupnih ciljev, razvoj inovacij, kot vir učenja in napredka, ter razvoj preventivnih storitev za trajnejši učinek ukrepov. Predstavljeni strateško-razvojni program predstavlja osnovo za nadaljnji razvoj ukrepov, s katerimi si želi občina prisluhniti potrebam starejših in približati svoje dejavnosti vsem starejšim, ki prebivajo na območju občine Straža. Ob zaključku obravnavanega obdobja izvajanja programa bo uspešnost uresničevanja ciljev predstavljena občinskemu svetu in ključnim deležnikom na področju obvladovanja staranja in medgeneracijskega sodelovanja.

STRAŽA
Kraj topline, zelenja in modrine